

THIMÁR ATTILA

Az utolsó fegyverletétel

Térey János 1970–2019

Az időt folyton hömpölygő folyamnak gondoljuk, ám vannak pillanatok, amelyek megtörik lassú, egyenletes iramát. Megállunk, hirtelen rájövünk, hogy hétköznapi tapasztalataink mégsem helyesek. Az idő szaggatott. Csak felidézhető emlékképekben, esetleg jövőbeni vágyakban léteznek. A váratlan pillanatok – akár örömhír érkezik, akár tragédia kopogtat – felszabdalják eleve képlékeny időképzetünket, különösen akkor, ha olyan váratlan esemény történik, amely ellene mond minden józan elvárásnak és előre kiszámítható variációnak.

Térey János hétfő reggeli halálhíre nemcsak azért szívszorítóan megdöbentő, mert semmi sem jelezte előre, hanem azért is, mert sok irodalmárral ellentétben nem élt következetesen önpusztító életet. Nem „dolgozott rá” a korai halálra, mint azon írókollégák, akik folyamatosan jó viszonyt ápolnak alkohollal és drogokkal. Ugyan sok tekintetben komoly kritikai megjegyzéssel illette az őt körülvevő valóságot, nem menekült előle, nem szándékozott kiszaladni a világból. Itt érezte otthon magát.

Olyan szerző volt, aki természetes módon tudta elfogadni kiugró tehetségét, és ezzel együtt a művészetet mégis arsként, mesterséggként kezelte, amelynek minden fogását, csínját-bínját el kell sajátítani annak, aki költői pályára lép. E mesterségbeli tudást folyamatosan számon kérte önmagán is – amikor erre éppen alkalom nyílt, korábbi műveit javítgatta, átírta, így tett kiemelkedő verses regénye, a *Paulus* esetében is. Kortársai közül messze kiemelkedett azzal a biztonsággal, ahogy műveinek nyelvét kicsiszolta, s ezzel vált korunk legjelentősebb költőjévé.

Talán éppen a kérlelhetetlen minőségeszmény akadályozta abban, hogy egy lap szerkesztőségében mások beküldött írásait véleményezze szerkesztőként, s ezért pályájának túlnyomó részét alanyi alkotóként járta be.

Nagyon fontos, hogy írásművei több, egymást követő generációnak mintául szolgáltak, versei, verses regényei és drámái nem kövültek bele egyetlen vagy csak néhány generáció irodalomértésének képletébe. Ennek elsődleges oka, hogy az írások fő alkotóelemét nem a témában, például egy adott társadalmi réteg, közösség ábrázolásában találta meg, hanem a nyelvben. Különleges és össze nem téveszthető nyelvet kovácsolt saját művei számára: az emelkedett, patetikus stílusnak és a különböző társadalmi nyelvi rétegeknek olyan sajátos egyvelegét, amely utánozhatatlan.

Fájdalmasan korai halála nemcsak a személyes, érzelmi kapcsolatok elvesztése miatt fontos, hanem alkotói szerepvállalása, illetve immár annak megszakadása miatt is. Szándékosan nem akart csatlakozni egyik irodalmi oldalhoz, irányzathoz sem. Kizárólag saját, a minőséget szem előtt tartó értékítéletét követte, de igyekezett jó viszonyt fenntartani minden alkotói műhellyel, szerkesztőséggel. Írásaiból élt és tartotta el családját, s ebbe irodalmunkban már többen behaltak idő előtt. Távozása az ilyen típusú személyiség hiányát erősíti meg szemünkben, ha körbenézünk napjaink irodalmi alkotóinak tablóján.

Sok irodalmi lapnál otthon érezte magát, így a Kortársban is. Örülök, hogy rendszeresen küldött írásokat, sőt, mindig eljött azokra a rendezvényeinkre, ahol az irodalom vagy az írói szakma nehézségeit, aktuális kérdéseit vitattuk meg.

Kettőnk pályájának kezdetei azonos időszakra estek, s ezért nem szándékosan, inkább a sors adta lehetőségként végigkísértem irodalmi útját. Többször, őszintén beszélgettünk irodalomról, szerzőkről, zenékről, borokról, ételekről. Az élet fontos dolgairól.

Amikor az idő most újra félbeszakadt, kényszerű felismerés adatott nekünk: sem a tehetség, sem az eredmények, sem a nyíltszívűség, sem semmi nem menthet meg a sors kegyetlen fordulásától.